

**Uchwała Nr 42/2015/VIII
Senatu Politechniki Lubelskiej
z dnia 29 października 2015 r.**

*w sprawie zasad tworzenia, prowadzenia i znoszenia kierunków studiów
pierwszego i drugiego stopnia oraz wytycznych dla rad wydziałów
w zakresie projektowania planów studiów i programów kształcenia
w Politechnice Lubelskiej*

Na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4 Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.), § 27 ust. 2 pkt 19 i 20 Statutu Politechniki Lubelskiej oraz w związku z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) Senat u c h w a ł a, co następuje:

§ 1.

Postanowienia ogólne

1. Uchwała określa szczegółowe zasady tworzenia, prowadzenia (na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia) oraz znoszenia studiów wyższych w Politechnice Lubelskiej.
2. Warunki prowadzenia studiów wyższych określają następujące przepisy:
 - 1) Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.), zwana dalej „Ustawą”;
 - 2) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków prowadzenia studiów”;
 - 3) Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2012 r., poz. 131), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie standardów kształcenia nauczycieli”.

§ 2.

Warunki prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia

1. W Politechnice Lubelskiej studia pierwszego i drugiego stopnia prowadzone są w ramach kierunków studiów.
2. W Politechnice Lubelskiej studia pierwszego i drugiego stopnia mogą być prowadzone w języku polskim lub językach obcych.
3. Kierunek studiów jest prowadzony przez podstawową jednostkę organizacyjną Uczelni, zwaną w dalszej treści uchwały „wydziałem”.
4. Wydział może prowadzić studia pierwszego lub drugiego stopnia, jeżeli:
 - 1) Senat Uczelni w drodze uchwały:
 - a) określił nazwę kierunku studiów adekwatną do zakładanych efektów kształcenia, poziom kształcenia oraz formę studiów,
 - b) określił profil kształcenia,
 - c) przyporządkował kierunek studiów do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 Ustawy oraz wskazał dziedziny nauki i dyscypliny naukowe lub dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia dla danego kierunku studiów;
 - 2) wydział ten:
 - a) posiada program kształcenia dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uwzględniający:
 - opis zakładanych efektów kształcenia,
 - program studiów, w tym plan studiów odrębny dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej,
 - b) wskazał związek kierunku studiów z Misją Uczelni i Strategią jej Rozwoju,
 - c) zapewnił studentom odbywanie praktyk zawodowych przewidzianych w programie kształcenia dla kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki,
 - d) spełnia wymagania dotyczące minimalnej liczby i kwalifikacji nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego kierunku studiów, zwanego dalej „minimum kadrowym”, ustalanego w oparciu o odrębne przepisy,
 - e) spełnia wymagania dotyczące proporcji liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów na tym kierunku studiów,
 - f) dysponuje infrastrukturą zapewniającą prawidłową realizację celów kształcenia, w tym zapewnia odpowiednie warunki do

- prowadzenia zajęć w salach dydaktycznych, laboratoriach i pracowniach,
- g) zapewnia możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych obejmujących literaturę zalecaną na tym kierunku studiów oraz z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki,
 - h) wdrożył wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów,
 - i) dokonuje bieżącej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.
5. Wydział może prowadzić studia na kierunku o profilu:
- 1) ogólnoakademickim, jeżeli prowadzi badania naukowe w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów i zapewnia studentom tego kierunku:
 - a) w przypadku studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań,
 - b) w przypadku studiów drugiego stopnia - udział w badaniach;
 - 2) praktycznym, jeżeli zapewnia studentom tego kierunku możliwość odbycia praktyk zawodowych, łącznie w wymiarze co najmniej trzech miesięcy na każdym z poziomów kształcenia.
6. Wydział, który rozpoczyna kształcenie na nowym kierunku studiów, jest obowiązany:
- 1) spełniać wymagania dotyczące infrastruktury określone w ust. 4 pkt 2 lit. f niniejszego paragrafu od dnia rozpoczęcia prowadzenia w salach dydaktycznych, laboratoriach i pracowniach zajęć wymagających tej infrastruktury, w zakresie przewidzianym w programie kształcenia;
 - 2) wdrażać wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów od dnia rozpoczęcia kształcenia na tym kierunku studiów;
 - 3) spełniać wymagania dotyczące minimum kadrowego w stopniu zapewniającym prowadzenie zajęć przewidzianych w planie studiów nie później niż od początku pierwszego roku studiów pierwszego cyklu kształcenia na tym kierunku, z tym że wymagania dotyczące minimum kadrowego muszą zostać spełnione w pełnym zakresie w przypadku studiów pierwszego i drugiego stopnia - od początku drugiego roku studiów pierwszego cyklu kształcenia.

§ 3.

Prowadzenie kierunków studiów wspólnie z innymi jednostkami

1. Studia pierwszego i/lub drugiego stopnia mogą być prowadzone wspólnie przez:

- 1) kilka wydziałów Uczelni;
- 2) wydział oraz jednostkę organizacyjną/jednostki organizacyjne innych uczelni i instytucji naukowych, w tym zagranicznych.
2. W przypadku wspólnego prowadzenia kierunku studiów:
 - 1) zakres i poziom kształcenia wynika z uprawnień do prowadzenia studiów posiadanych przez jednostki organizacyjne;
 - 2) wszystkie jednostki prowadzące kierunek muszą spełnić warunki określone w § 2 ust. 4-5 niniejszej Uchwały;
 - 3) prawa i obowiązki poszczególnych stron reguluje zawarte pomiędzy nimi porozumienie, które powinno określać w szczególności:
 - a) zasady rekrutacji,
 - b) zasady prowadzenia studiów,
 - c) warunki otrzymania dyplomu,
 - d) jednostkę wiodącą odpowiedzialną za sprawy organizacyjne oraz rozliczenia finansowe,
 - e) zasady dokonywania rozliczeń finansowych z tytułu wspólnie prowadzonego kształcenia.

§ 4.

Prowadzenie kierunków studiów wspólnie z podmiotami gospodarczymi

1. Studia pierwszego i/lub drugiego stopnia o profilu praktycznym mogą być prowadzone z udziałem podmiotu gospodarczego/podmiotów gospodarczych.
2. Sposób prowadzenia i organizację studiów, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, określa umowa zawarta w formie pisemnej między Uczelnią a podmiotem gospodarczym.
3. Umowa, o której mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, powinna określać co najmniej:
 - 1) wykaz zajęć prowadzonych ze studentami, w szczególności praktycznych, przez pracowników podmiotu gospodarczego/podmiotów gospodarczych;
 - 2) udział podmiotu gospodarczego/podmiotów gospodarczych w opracowaniu programu kształcenia;
 - 3) sposób dofinansowania studiów przez podmiot gospodarczy/podmioty gospodarcze, o ile został przewidziany;
 - 4) opis efektów kształcenia;
 - 5) sposób realizacji praktyk i staży;
 - 6) zasady dokonywania rozliczeń finansowych z tytułu wspólnie prowadzonego kształcenia.

§ 5.

Warunki prowadzenia studiów a uprawnienia do nadawania stopnia naukowego

1. Wydział posiadający uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego i spełniający warunki określone w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów może prowadzić studia o profilu ogólnoakademickim oraz studia o profilu praktycznym na określonym przez Senat Politechniki Lubelskiej, w drodze uchwały, kierunku studiów i poziomie kształcenia, w ramach obszarów kształcenia oraz dziedzin odpowiadających uprawnieniu do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego.
2. Wydział nieposiadający uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów, spełniający warunki określone w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów oraz rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia nauczycieli, który:
 - 1) posiada uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów – może uzyskać uprawnienie do prowadzenia, zgodnie z opisem efektów kształcenia określonym przez Senat Uczelni:
 - a) studiów o profilu praktycznym na tym kierunku i określonym poziomie kształcenia,
 - b) studiów o profilu ogólnoakademickim na tym kierunku i określonym poziomie kształcenia;
 - 2) nie posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów – może uzyskać uprawnienie do prowadzenia, zgodnie z opisem efektów kształcenia określonym przez Senat Uczelni:
 - a) studiów o profilu praktycznym na określonym kierunku i poziomie kształcenia,
 - b) studiów o profilu ogólnoakademickim na określonym kierunku i poziomie kształcenia, jeżeli:
 - prowadzone na tym kierunku studia pierwszego lub drugiego stopnia uzyskały co najmniej pozytywną ocenę jakości kształcenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
 - zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej ośmiu nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego lub będących osobami, które nabyły uprawnienia równoważne z uprawnieniami doktora habilitowanego na podstawie odrębnych przepisów, dla których Uczelnia stanowi

- podstawowe miejsce pracy, reprezentujących dziedzinę nauki lub sztuki związaną z danym kierunkiem studiów,
- prowadzi badania naukowe w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów.
3. Wydziałom, o których mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu, uprawnienie do prowadzenia studiów nadaje, na wniosek rektora, w drodze decyzji minister nauki i szkolnictwa wyższego, po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej dotyczącej efektów kształcenia określonych przez Senat Uczelni oraz spełniania warunków określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów oraz rozporządzeniu w sprawie standardów kształcenia nauczycieli.

§ 6.

Procedura tworzenia kierunku studiów

1. Uchwały w sprawie określenia efektów kształcenia oraz utworzenia kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia podejmuje Senat Politechniki Lubelskiej.
2. Dziekan wydziału przedkłada rektorowi Politechniki Lubelskiej wniosek o skierowanie pod obrady Senatu uchwały w sprawie określenia efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów wraz z projektem tej uchwały.
3. Rektor kieruje projekt do Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia oraz Senackiej Komisji ds. Kształcenia celem zaopiniowania.
4. W przypadku uzyskania:
 - 1) pozytywnych opinii, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, rektor kieruje wniosek na posiedzenie Senatu;
 - 2) jednej lub dwóch negatywnych opinii, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, rektor zwraca wniosek dziekanowi wydziału wraz z wykazem uwag i zaleceń przygotowanych na piśmie przez opiniodawców.
5. Uchwała, o której mowa w ust. 1, określa:
 - 1) ogólną charakterystykę studiów obejmującą:
 - a) nazwę kierunku studiów,
 - b) poziom kształcenia,
 - c) profil kształcenia,
 - d) formę studiów,
 - e) tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta,
 - f) przyporządkowanie do obszaru lub obszarów kształcenia,
 - g) wskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia,

- h) różnice w stosunku do innych programów o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia prowadzonych w Uczelni;
- 2) opis sylwetki absolwenta studiów obejmujący: opis ogólnych celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów;
- 3) wykaz zamierzonych efektów kształcenia, w tym:
 - a) zamierzone efekty kształcenia dla kierunku studiów i poziomu kształcenia,
 - b) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla obszaru(ów) kształcenia przez efekty kształcenia dla kierunku studiów (obszar kształcenia – kierunek studiów) wraz z uzasadnieniem wyboru jednych i pominięciem innych efektów obszarowych,
 - c) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera oraz magistra inżyniera przez efekty kształcenia dla kierunku studiów wraz z komentarzami (niewymagana, jeśli kierunek został przyporządkowany wyłącznie do obszaru studiów technicznych).
- 6. Po przyjęciu przez Senat uchwały, o której mowa w ust. 1, dziekan w imieniu rady wydziału kieruje do rektora wnioski w sprawie utworzenia kierunku studiów.
- 7. Wniosek, o którym mowa w ust. 6 niniejszego paragrafu, należy złożyć najpóźniej do końca stycznia roku poprzedzającego rok akademicki, w którym planowany jest termin rozpoczęcia studiów, z zastrzeżeniem ust. 8 niniejszego paragrafu.
- 8. W przypadku wydziału nieposiadającego uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego wniosek, o którym mowa w ust. 6 niniejszego paragrafu, należy złożyć nie później niż do końca listopada roku poprzedzającego rok akademicki, w którym planowane jest rozpoczęcie kształcenia.
- 9. Rektor kieruje wniosek do Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia oraz Senackiej Komisji ds. Kształcenia celem zaopiniowania.
- 10. W przypadku uzyskania:
 - 1) pozytywnych opinii, o których mowa w ust. 9 niniejszego paragrafu, rektor kieruje wniosek na posiedzenie Senatu;
 - 2) jednej lub dwóch negatywnych opinii, o których mowa w ust. 9 niniejszego paragrafu, rektor zwraca wniosek dziekanowi wydziału wraz z wykazem uwag i zaleceń przygotowanych na piśmie przez opiniodawców.
- 11. Senat Politechniki Lubelskiej:
 - 1) w przypadku wniosku wydziału posiadającego uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego podejmuje uchwałę w sprawie utworzenia studiów;

- 2) w przypadku wniosku wydziału nieposiadającego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego podejmuje uchwałę w sprawie utworzenia studiów oraz upoważnienia rektora do wystąpienia do ministra nauki i szkolnictwa wyższego z wnioskiem o wydanie decyzji uprawniającej do prowadzenia studiów na określonym kierunku we wskazanym wydziale.
12. Po przyjęciu przez Senat uchwały wskazanej w ust. 11 pkt 2 wydział nieposiadający uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego przygotowuje wniosek o utworzenie kierunku studiów określonego poziomu, profilu i formy zgodnie z rozporządzeniem w sprawie warunków prowadzenia studiów.
13. Wniosek, o którym mowa w ust. 12, zatwierdza rada wydziału występującego o nadanie uprawnienia do prowadzenia kierunku studiów. Przed uchwaleniem przez radę wydziału wniosek musi być pozytywnie zaopiniowany przez zespół złożony z nauczycieli akademickich, którzy wyrazili zgodę na zaliczenie do minimum kadrowego uruchamianego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia, wydziałową komisję ds. kształcenia oraz wydziałową radę Samorządu Studenckiego.
14. Wniosek wydziału nieposiadającego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w sprawie utworzenia kierunku studiów wraz z uchwałą Senatu przekazywany jest przez rektora do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Polskiej Komisji Akredytacyjnej w celu uzyskania stosownego uprawnienia do prowadzenia studiów wyższych na wnioskowanym kierunku studiów.
15. Po podjęciu przez Senat uchwały w sprawie utworzenia kierunku studiów wydział posiadający uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego ma obowiązek przygotowania i zatwierdzenia przez radę wydziału programu studiów dla danego kierunku, profilu oraz poziomu kształcenia zgodnie z wymaganym wzorem, z uwzględnieniem ogólnouczelnianych wytycznych do projektowania programów kształcenia.
16. Przed uchwaleniem przez radę wydziału program studiów, o którym mowa w ust. 15, musi być zaopiniowany przez zespół złożony z nauczycieli akademickich, którzy wyrazili zgodę na zaliczenie do minimum kadrowego uruchamianego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia, wydziałową komisję ds. kształcenia oraz wydziałową radę Samorządu Studenckiego.
17. Program studiów przygotowany jest odrębnie dla wszystkich poziomów, form i profili kształcenia.
18. W przypadku utworzenia nowego kierunku studiów przez wydział posiadający uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, rektor zawiadamia ministra nauki i szkolnictwa wyższego

oraz Polską Komisję Akredytacyjną o uruchomieniu kształcenia na kierunku studiów w terminie miesiąca od dnia rozpoczęcia kształcenia na tym kierunku.

19. Wzór wniosku w sprawie efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów określonego poziomu i profilu określa Załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.
20. Wzór wniosku w sprawie utworzenia kierunku studiów określa Załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.
21. Wzór dokumentacji programu kształcenia dla kierunku, profilu oraz poziomu kształcenia określa Załącznik nr 3 do niniejszej Uchwały.
22. Ogólnouczelniane wytyczne do projektowania programów kształcenia określa Załącznik nr 4 do niniejszej Uchwały.

§ 7.

1. W przypadku tworzenia kierunku studiów prowadzonego wspólnie stosowny wniosek, o którym mowa w § 6 ust. 6 niniejszej Uchwały, powinien być podpisany przez dziekanów wydziałów wskazanych w porozumieniu, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 3 niniejszej Uchwały.
2. Do wniosku o którym mowa w § 6 ust. 6 niniejszej Uchwały, należy dołączyć porozumienie, o którym mowa w § 3 ust. 2 pkt 3 niniejszej Uchwały.
3. W uchwale o utworzeniu kierunku studiów prowadzonego wspólnie Senat wskazuje wydział, który prowadzi obsługę procesu kształcenia.

§ 8.

1. W przypadku tworzenia kierunku studiów o profilu praktycznym prowadzonego wspólnie z podmiotem gospodarczym wniosek, o którym mowa w § 6 ust. 6 niniejszej Uchwały, powinien być podpisany przez dziekana wydziału oraz przedstawiciela podmiotu gospodarczego.
2. Do wniosku należy dołączyć umowę, o której mowa w § 4 ust. 2 niniejszej Uchwały.

§ 9.

1. Przy uruchamianiu kierunku studiów określonego poziomu, profilu i formy prowadzonego w języku obcym stosowana jest procedura opisana w § 6.
2. W przypadku studiów prowadzonych w języku obcym wniosek, o którym mowa w § 6 ust. 2, oraz program kształcenia przygotowywane są w języku polskim. W języku obcym, w którym prowadzone są studia, przygotowane są:
 - 1) opis sylwetki absolwenta,

- 2) zakładane efekty kształcenia,
- 3) plan studiów,
- 4) zasady systemu punktowego ECTS,
- 5) procedura (zasady/regulamin) dyplomowania,
- 6) zasady zaliczania (regulamin) praktyk,
- 7) sylabusy do przedmiotów.

§ 10.

Tworzenie specjalności na studiach pierwszego i/lub drugiego stopnia

1. Na studiach pierwszego i/lub drugiego stopnia mogą być tworzone specjalności, prowadzone w języku polskim lub językach obcych.
2. Decyzję w sprawie utworzenia specjalności na studiach pierwszego i/lub drugiego stopnia podejmuje rada wydziału prowadzącego kierunek studiów.
3. Wniosek o utworzenie specjalności studiów, składany przez jednostkę inicjującą (jednostki inicjujące) do dziekana wydziału, powinien zawierać:
 - 1) nazwę jednostki inicjującej (jednostek inicjujących) powstanie specjalności;
 - 2) ogólną charakterystykę specjalności obejmującą:
 - a) nazwę specjalności,
 - b) wskazanie kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, na których zostanie utworzona specjalność,
 - c) opis sylwetki absolwenta obejmujący opis ogólnych celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia i kontynuacji kształcenia przez absolwentów specjalności;
 - 3) zamierzone efekty kształcenia;
 - 4) program studiów na specjalności obejmujący:
 - a) liczbę punktów ECTS konieczną dla uzyskania kwalifikacji,
 - b) liczbę semestrów trwania specjalności,
 - c) opis poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia,
 - d) plan studiów z zaznaczeniem modułów podlegających wyborowi przez studenta,
 - 5) uzasadnienie potrzeby utworzenia specjalności z punktu widzenia rynku pracy, w tym opinie interesariuszy zewnętrznych.
4. Przed uchwaleniem przez radę wydziału wniosek w sprawie utworzenia specjalności studiów musi być zaopiniowany przez zespół złożony z nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego określonego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia oraz wydziałową komisję ds. kształcenia.
5. W przypadku utworzenia specjalności studiów wspólnie z jednostką z innego wydziału, innej uczelni lub podmiotem gospodarczym, do wniosku należy dołączyć umowę o wspólne prowadzenie specjalności

studiów, przygotowaną w oparciu o przepisy odpowiednio § 3-4 niniejszej Uchwały.

6. W przypadku specjalności, której efekty kształcenia wymagają zmiany efektów kształcenia dla kierunku studiów, do dalszego trybu postępowania stosuje się odpowiednio przepisy § 6 ust. 1-5 niniejszej Uchwały. Po uchwaleniu przez Senat efektów kształcenia, do dalszego trybu postępowania stosuje się ust. 3-5 niniejszego paragrafu.
7. W przypadku specjalności prowadzonej w języku obcym program kształcenia, obejmujący zamierzone efekty kształcenia oraz program studiów, przygotowywany jest w języku polskim. W języku obcym, w którym prowadzona jest specjalność, przygotowane są:
 - 1) opis sylwetki absolwenta,
 - 2) zakładane efekty kształcenia,
 - 3) plan studiów,
 - 4) zasady systemu punktowego ECTS,
 - 5) procedura (zasady/regulamin) dyplomowania,
 - 6) zasady zaliczania (regulamin) praktyk,
 - 7) sylabusy do przedmiotów.

§ 11.

Zmiany w zakresie programu kształcenia i planu studiów

1. Senat Uczelni podejmuje uchwałę w sprawie zmiany:
 - 1) nazwy kierunku studiów,
 - 2) poziomu kształcenia i formy studiów,
 - 3) efektów kształcenia,
 - 4) jednostki prowadzącej studia.
2. Wniosek w sprawach, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, wraz z uzasadnieniem, po zatwierdzeniu zmian przez radę wydziału dziekan przekazuje do rektora Uczelni. Do dalszego trybu postępowania stosuje się odpowiednio postanowienia § 6 niniejszej Uchwały.
3. Wydział prowadzący kierunek studiów w celu doskonalenia programu kształcenia może dokonywać w nim zmian, w tym w zakresie zakładanych efektów kształcenia właściwych dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia wybranych z efektów kształcenia dla obszaru lub obszarów kształcenia, do których został przyporządkowany ten kierunek studiów, z zastrzeżeniem ust. 1, 4, 5 i 6 niniejszego paragrafu.
4. Wydział, który nie posiada uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego w obszarze kształcenia i dziedzinie, do których jest przyporządkowany kierunek studiów, doskonaląc program kształcenia, może, w ramach posiadanego uprawnienia do prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, dokonywać zmian:

- 1) zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać łącznie do 50% punktów ECTS, określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego decyzji o nadaniu tego uprawnienia;
 - 2) łącznie do 30% ogólnej liczby zakładanych efektów kształcenia określonych przez Senat Uczelni, aktualnych na dzień wydania przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego decyzji o nadaniu tego uprawnienia;
 - 3) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć.
5. Wydział nie może dokonywać zmiany zakładanych efektów kształcenia w przypadku kierunku studiów, dla którego Senat Uczelni przyjął w całości wzorcowy opis efektów kształcenia określony w odrębnych przepisach.
 6. Zmiany w programach kształcenia, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, mogą być wprowadzane z początkiem nowego cyklu kształcenia, z wyjątkiem zmian koniecznych do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną, które mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
 7. Zmiany w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć uwzględniające najnowsze osiągnięcia naukowe lub artystyczne mogą być wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia.
 8. Przed uchwaleniem przez radę wydziału udoskonalone programy kształcenia muszą być zaopiniowane przez zespół złożony z nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego określonego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia oraz wydziałową komisję ds. kształcenia.
 9. Uchwałę w sprawie zmiany programu kształcenia na studiach pierwszego i/lub drugiego stopnia podejmuje rada wydziału. Kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej (dziekan) informuje rektora o podjętej uchwale najpóźniej w terminie 30 dni od dnia jej podjęcia.
 10. W przypadku zmian dokonywanych w programach kształcenia na specjalnościach studiów stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1-9 niniejszego paragrafu.

§ 12.

Postępowanie w przypadku zniesienia kierunków studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia

Uchwałę w sprawie zniesienia kierunku studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia podejmuje Senat, na wniosek dziekana, przedłożony Senatowi przez rektora po zaopiniowaniu przez Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia oraz Senacką Komisję ds. Kształcenia.

§ 13.

Wniosek w sprawie zniesienia kierunków studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia

1. Wniosek w sprawie zniesienia kierunku studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia zawiera:
 - 1) pismo przewodnie dziekana wydziału do rektora z prośbą o zniesienie kierunku studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia wraz z uzasadnieniem merytorycznym;
 - 2) wypis z posiedzenia rady wydziału prowadzącego studia zawierający uchwałę w sprawie zniesienia kierunku studiów.
2. W przypadku wspólnego prowadzenia kierunku studiów przez podstawowe jednostki organizacyjne do wniosku w sprawie zniesienia kierunku studiów należy dołączyć wypisy z posiedzeń rad wszystkich wydziałów współprowadzących studia.
3. Uchwała w sprawie zniesienia kierunku studiów podejmowana przez radę wydziału wymaga wcześniejszego zaopiniowania przez zespół złożony z nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego likwidowanego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia, wydziałową komisję ds. kształcenia oraz wydziałową radę Samorządu Studenckiego.
4. Uchwała w sprawie zniesienia kierunku studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia winna zawierać:
 - 1) datę zniesienia kierunku studiów (rok akademicki);
 - 2) zasady postępowania w stosunku do studentów odbywających zajęcia w ramach zniesionego kierunków studiów.
5. W przypadku przyjęcia przez Senat Uczelni uchwały o zniesieniu określonego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, wydział jest obowiązany spełniać wymagania dotyczące minimum kadrowego w stopniu zapewniającym prowadzenia zajęć przewidzianych w planie studiów na ostatnim roku studiów ostatniego cyklu kształcenia na tym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, z tym że liczba nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego nie może być mniejsza niż 30% ogólnej liczby nauczycieli akademickich wymaganej na tym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia.

§ 14.

1. Uchwałę w sprawie zniesienia specjalności na studiach pierwszego i/lub drugiego stopnia podejmuje rada wydziału prowadzącego kierunek studiów, po zaopiniowaniu przez zespół złożony z nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego określonego kierunku studiów, wydziałową komisję ds. jakości kształcenia oraz wydziałową komisję ds. kształcenia.

2. Uchwała w sprawie zniesienia specjalności studiów pierwszego i/lub drugiego stopnia winna zawierać:
 - 1) datę zniesienia specjalności na studiach (rok akademicki);
 - 2) zasady postępowania w stosunku do studentów odbywających zajęcia w ramach zniesionej specjalności.

§ 15.

Przepisy końcowe

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania przez rektora Politechniki Lubelskiej.
2. Wydziały, które prowadzą kierunki studiów uruchomione przed wejściem w życie niniejszej Uchwały, dokonują przeglądu i dostosowania dokumentacji kierunków studiów do wprowadzonych przepisów w terminie do dnia 31 grudnia 2016 roku.
3. Traci moc Uchwała Nr 49/2013/VII Senatu Politechniki Lubelskiej z dnia 26 września 2013 r. w sprawie zasad tworzenia, prowadzenia i znoszenia kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz wytycznych dla rad wydziałów w zakresie projektowania planów studiów i programów kształcenia w Politechnice Lubelskiej.

Przewodniczący
Senatu Politechniki Lubelskiej

Rektor
Prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko

Wzór wniosku w sprawie efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów określonego poziomu i profilu

Wniosek w sprawie efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów określonego poziomu i profilu zawiera następujące elementy:

1. Pismo przewodnie dziekana wydziału do rektora z prośbą o zatwierdzenie efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów określonego poziomu i profilu kształcenia wraz z merytorycznym uzasadnieniem wniosku.
2. Wypis z protokołu posiedzenia rady wydziału zawierający uchwałę w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla tworzonego kierunku studiów określonego poziomu i profilu kształcenia. W przypadku kierunków prowadzonych wspólnie do wniosku należy dołączyć wypisy z protokołów posiedzeń wszystkich rad wydziałów współprowadzących kierunek studiów.
3. Ogólną charakterystykę tworzonych studiów obejmującą:
 - 1) nazwę kierunku studiów,
 - 2) poziom kształcenia,
 - 3) profil kształcenia,
 - 4) formę studiów,
 - 5) tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta,
 - 6) przyporządkowanie do obszaru lub obszarów kształcenia,
 - 7) wskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia,
 - 8) różnice w stosunku do innych programów o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia prowadzonych w Uczelni.
3. Opis sylwetki absolwenta studiów obejmujący: opis ogólnych celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów.
4. Zamierzone efekty kształcenia obejmujące:
 - 1) tabelę efektów kształcenia (ok. 50) dla kierunku studiów (Wzór nr 1 do Załącznika nr 3 do niniejszej Uchwały);
 - 2) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla obszaru(ów) kształcenia przez efekty kształcenia dla kierunku studiów (obszar kształcenia – kierunek studiów) wraz z uzasadnieniem wyboru jednych i pominięciem innych efektów obszarowych (Wzór nr 2 do Załącznika nr 3 do niniejszej Uchwały);

- 3) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera i magistra inżyniera przez efekty kształcenia dla kierunku studiów wraz z komentarzami – niewymagana, jeśli kierunek został przyporządkowany wyłącznie do obszaru studiów technicznych (Wzór nr 3 do Załącznika nr 3 do niniejszej Uchwały).

Wzór wniosku w sprawie utworzenia kierunku studiów

Wniosek w sprawie utworzenia kierunku studiów zawiera następujące elementy:

1. Pismo przewodnie dziekana wydziału do rektora z prośbą o utworzenie studiów wyższych na określonym kierunku studiów.
2. Wypis z protokołu posiedzenia rady wydziału zawierający uchwałę w sprawie utworzenia nowego kierunku studiów wraz z określeniem daty uruchomienia kierunku. W przypadku kierunków prowadzonych wspólnie do wniosku należy dołączyć wypisy z protokołów posiedzeń rad wszystkich wydziałów współprowadzących kierunek studiów.
3. Ogólną charakterystykę tworzonych studiów obejmującą:
 - 1) nazwę kierunku studiów;
 - 2) poziom kształcenia;
 - 3) profil kształcenia;
 - 4) formę studiów;
 - 5) koncepcję kształcenia, w tym:
 - a) wskazanie związku kierunku studiów z Misją Uczelni i Strategią jej Rozwoju,
 - b) przyporządkowanie kierunku studiów do obszaru lub obszarów kształcenia oraz określenie procentowego udziału liczby punktów ECTS dla poszczególnych obszarów kształcenia w łącznej liczbie punktów ECTS, koniecznej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia,
 - c) wskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych lub dziedzin sztuki i dyscyplin artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia,
 - d) określenie tytułu zawodowego nadawanego absolwentom.
4. Uzasadnienie utworzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia.
5. W przypadku wniosku o uruchomienie studiów o profilu ogólnoakademickim - informację o posiadanej przez podstawową jednostkę organizacyjną Uczelni kategorii naukowej, opis prowadzonych badań naukowych w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z wnioskowanym kierunkiem studiów.
6. Analizę zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy.

7. Opis warunków prowadzenia studiów oraz sposobu organizacji i realizacji procesu kształcenia, w tym:
 - 1) imienny wykaz osób proponowanych do minimum kadrowego;
 - 2) informacje na temat infrastruktury, którą dysponuje wydział, w tym szczegółowy opis sal dydaktycznych, laboratoriów, pracowni, sprzętu i wyposażenia;
 - 3) informacje na temat zapewnienia możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych oraz zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki.
8. Opis sylwetki absolwenta obejmujący: opis ogólnych celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów.
9. Zatwierdzone efekty kształcenia wraz z tabelą pokrycia efektów kształcenia dla obszaru(ów) kształcenia przez efekty kształcenia dla kierunku studiów oraz tabelą pokrycia efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera, jeżeli jest wymagana.
10. Opinię wydziałowej rady Samorządu Studenckiego w sprawie utworzenia nowego kierunku studiów przedstawioną przez jej przewodniczącą.
11. Opinię interesariuszy zewnętrznych (przedstawicieli pracodawców i/lub organizacji zawodowych) w sprawie utworzenia nowego kierunku studiów. W przypadku kierunków o profilu praktycznym wymagana jest opinia organizacji zawodowych w zakresie możliwości uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu.
12. Kalkulację planowanych kosztów kształcenia oraz określenie planowanej wysokości czesnego w przypadku studiów niestacjonarnych, zaś dla studiów stacjonarnych – określenie planowanych kosztów kierunku studiów i możliwości jego sfinansowania przez podstawową jednostkę organizacyjną lub z wykorzystaniem zewnętrznych źródeł finansowania wraz z określeniem zapotrzebowania na nowe etaty – podpisane przez kwestora Uczelni oraz dziekana.

Przy przygotowywaniu wniosku należy wykorzystać wytyczne Polskiej Komisji Akredytacyjnej w sprawie kryteriów oceny wniosków o utworzenie kierunku studiów.

W przypadku kierunku studiów, do prowadzenia którego wymagane jest uzyskanie uprawnienia nadawanego przez ministra nauki i szkolnictwa Wyższego, opis wymaganych elementów wniosku zawiera rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów.

Wzór dokumentacji programu kształcenia dla kierunku, profilu oraz poziomu kształcenia

Dokumentacja programu kształcenia powinna składać się z niżej wymienionych elementów oraz zawierać wyszczególnione informacje:

1. Ogólną charakterystykę prowadzonych studiów zawierającą:
 - 1) nazwę kierunku studiów;
 - 2) poziom kształcenia;
 - 3) profil kształcenia;
 - 4) formę studiów;
 - 5) tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta;
 - 6) przyporządkowanie do obszaru lub obszarów kształcenia;
 - 7) wskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia;
 - 8) wskazanie związku z Misją Uczelni i Strategią jej Rozwoju;
 - 9) opis sylwetki absolwenta obejmujący: opis ogólnych celów kształcenia oraz możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów;
 - 10) opis kompetencji oczekiwanych od kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub studia drugiego stopnia;
 - 11) zasady rekrutacji w przypadku studiów drugiego stopnia;
 - 12) różnice w stosunku do innych programów o podobnie zdefiniowanych celach i efektach kształcenia prowadzonych w Uczelni.
2. Wykaz efektów kształcenia obejmujący:
 - 1) tabelę efektów kształcenia (ok. 50) dla kierunku studiów – Wzór nr 1 do niniejszego Załącznika;
 - 2) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla obszaru(ów) kształcenia przez efekty kształcenia dla kierunku studiów (obszar kształcenia – kierunek studiów) wraz z uzasadnieniem wyboru jednych i pominięciem innych efektów obszarowych – Wzór nr 2 do niniejszego Załącznika;
 - 3) tabelę pokrycia efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera i magistra inżyniera przez efekty kształcenia dla kierunku studiów wraz z komentarzami (niewymagana, jeśli kierunek został przyporządkowany wyłącznie do obszaru studiów technicznych) – Wzór nr 3 do niniejszego Załącznika.
3. Program studiów zawierający:
 - 1) liczbę punktów ECTS konieczną dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia;

- 2) liczbę semestrów;
- 3) opis poszczególnych modułów/przedmiotów kształcenia (sylabusy modułów/przedmiotów);
- 4) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych dla kierunku o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki;
- 5) matrycę efektów kształcenia (zamierzone efekty kształcenia dla programu/modułu kształcenia, w których osiągnany jest efekt) – Wzór nr 4 do niniejszego Załącznika;
- 6) opis sposobów weryfikacji osiągniętych przez studenta efektów kształcenia w trakcie całego procesu kształcenia (macierz systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia dla kierunku studiów);
- 7) plan studiów z zaznaczeniem modułów podlegających wyborowi przez studenta;
- 8) strukturę studiów (specjalności itp.);
- 9) zasady prowadzenia procesu dyplomowania;
- 10) opis wydziałowego systemu punktowego (deficyt punktowy, zasady rejestracji itp.);
- 11) nazwiska nauczycieli akademickich odpowiedzialnych za poszczególne przedmioty, moduły i bloki;
- 12) sumaryczne wskaźniki charakteryzujące program studiów, obejmujące:
 - a) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć:
 - wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów,
 - z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku, poziomu i profilu kształcenia,
 - o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych,
 - b) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych,
 - c) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego,
 - d) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego,
 - e) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach praktyk zawodowych na kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki.

4. Charakterystykę warunków realizacji programu studiów zawierającą opis spełnienia warunków prowadzenia studiów określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz w wytycznych Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a w szczególności:
 - 1) wykaz nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe dla kierunku i stopnia studiów;
 - 2) określenie proporcji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studiujących;
 - 3) w przypadku studiów prowadzących do uzyskania kwalifikacji drugiego stopnia opis działalności naukowej lub naukowo-badawczej wydziału prowadzącego studia.
5. Opis wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia zawierający charakterystykę podstaw prawnych, celów, zasad, procedur i narzędzi oraz jego organizację.
6. Pozostałe dokumenty:
 - 1) sposób wykorzystania wzorców międzynarodowych;
 - 2) sposób uwzględnienia wyników monitorowania karier absolwentów;
 - 3) sposób uwzględnienia wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy;
 - 4) udokumentowanie (dla studiów stacjonarnych), że co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich;
 - 5) udokumentowanie, że program studiów umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% punktów ECTS;
 - 6) w przypadku studiów o profilu praktycznym - udokumentowanie, że program studiów obejmuje moduły zajęć powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS niezbędnej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych;
 - 7) w przypadku studiów o profilu ogólnoakademickim - udokumentowanie, że program studiów obejmuje moduły zajęć powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z tym kierunkiem studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS niezbędnej do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych;
 - 8) sposób współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi.

Dokumentacja programu kształcenia winna być przygotowana zgodnie z następującymi wzorami:

- 1) Wzór nr 1 do niniejszego Załącznika - tabela efektów kształcenia dla kierunku studiów;
- 2) Wzór nr 2 do niniejszego Załącznika - tabela pokrycia efektów kształcenia dla obszaru (obszarów) kształcenia przez efekty kształcenia dla kierunku studiów wraz z uzasadnieniem wyboru lub pominięcia efektów obszarowych;
- 3) Wzór nr 3 do niniejszego Załącznika - tabela pokrycia efektów kształcenia prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich przez efekty kształcenia dla kierunku studiów;
- 4) Wzór nr 4 do niniejszego Załącznika - matryca efektów kształcenia dla kierunku studiów;
- 5) Wzór nr 5 do niniejszego Załącznika - karta (sylabus) modułu/przedmiotu.

Tabela efektów kształcenia dla kierunku studiów

Opis efektów kształcenia dla kierunku: ...	
Poziom kształcenia:	Studia I stopnia
Profil kształcenia:	Ogólnoakademicki
	Osoba posiadająca kwalifikacje I stopnia:
	Wiedza
K1A_W01	
K1A_W02	
...	
	Umiejętności
K1A_U01	
K1A_U02	
...	
	Kompetencje społeczne
K1A_K01	
K1A_K02	
...	

Opis efektów kształcenia dla kierunku: ...	
Poziom kształcenia:	Studia II stopnia
Profil kształcenia:	Ogólnoakademicki
	Osoba posiadająca kwalifikacje II stopnia:
	Wiedza
K2A_W01	
K2A_W02	
...	
	Umiejętności
K2A_U01	
K2A_U02	
...	
	Kompetencje społeczne
K2A_K01	
K2A_K02	
...	

Opis efektów kształcenia dla kierunku: ...	
Poziom kształcenia:	Studia I stopnia
Profil kształcenia:	Praktyczny
	Osoba posiadająca kwalifikacje I stopnia:
	Wiedza
K1P_W01	
K1P_W02	
...	
	Umiejętności
K1P_U01	
K1P_U02	
...	
	Kompetencje społeczne
K1P_K01	
K1P_K02	
...	

Opis efektów kształcenia dla kierunku: ...	
Poziom kształcenia:	Studia II stopnia
Profil kształcenia:	Praktyczny
	Osoba posiadająca kwalifikacje II stopnia:
	Wiedza
K2P_W01	
K2P_W02	
...	
	Umiejętności
K2P_U01	
K2P_U02	
...	
	Kompetencje społeczne
K2P_K01	
K2P_K02	
...	

Gdzie:

K - kształcenie w zakresie kierunku (symbol utworzony jako skrót od nazwy kierunku):

A - Architektura (Architektura i Urbanistyka)

B - Budownictwo

E - Elektrotechnika

ETI – Edukacja Techniczno-Informatyczna
 FiR – Finanse i Rachunkowość
 I – Informatyka
 IB – Inżynieria Biomedyczna
 IBZ – Inżynieria Bezpieczeństwa
 IM – Inżynieria Materiałowa
 IOZE – Inżynieria Odnawialnych Źródeł Energii
 IP – Inżynieria Produkcji
 IS – Inżynieria Środowiska
 M – Matematyka
 MBM – Mechanika i Budowa Maszyn
 MT – Mechatronika
 T – Transport
 Z – Zarządzanie
 ZIP – Zarządzanie i Inżynieria Produkcji
 K – symbol kierunkowych efektów kształcenia
 1 – studia I stopnia
 2 – studia II stopnia
 A – profil ogólnoakademicki
 P – profil praktyczny
 symbol po podkreślniku:
 W – kategoria wiedzy
 U – kategoria umiejętności
 K – kategoria kompetencji społecznych
 01, 02, 03 i kolejne – numer efektu kształcenia.

Symbole efektów kształcenia wprowadzają numerację kierunkowych efektów kształcenia. Efekty numerowane są odrębnie w trzech kategoriach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Przyjęto następującą konwencję numerowania efektów kształcenia:

- litera K – dla wyróżnienia, że oznacza efekty dla kierunku,
- znak _ (podkreślnik),
- jedna z liter W, U lub K – dla oznaczenia kategorii efektów (W – wiedza, U – umiejętności, K – kompetencje społeczne),
- numer efektu w obrębie danej kategorii zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0).

**Tabela pokrycia efektów kształcenia dla obszaru (obszarów) kształcenia
przez efekty kształcenia dla kierunku studiów wraz z uzasadnieniem
wyboru lub pominięcia efektów obszarowych**

Nazwa kierunku studiów:			
Poziom kształcenia:			
Profil kształcenia:			
Symbol efektu kształcenia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk	Opis efektu kształcenia dla obszaru kształcenia w zakresie nauk ...	Symbol efektu kształcenia dla kierunku	Uwagi
Wiedza			
T_W01 / S_W01 / X_W01 / P_W01		K_W01, K_W02, K_W03	
T_W02 / S_W02 / X_W02 / P_W02		K_W06, K_W11	
...			
Umiejętności			
T_U01 / S_U01 / X_U01 / P_U01		K_U01, K_U04	
T_U02 / S_U02 / X_U02 / P_U02		K_U03, K_U05	
...			
Kompetencje społeczne			
T_K01 / S_K01 / X_K01 / P_K01		K_K01	
T_K02 / S_K02 / X_K02 / P_K02		K_K02	
...			

Gdzie:

- T - symbol nauk technicznych
- S - symbol nauk społecznych
- X - symbol nauk ścisłych
- P - symbol nauk przyrodniczych
- 1 - studia I stopnia
- 2 - studia II stopnia
- A - profil ogólnoakademicki
- P - profil praktyczny

symbol po podkreślniku:

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia.

Symbole efektów kształcenia wprowadzają numerację efektów kształcenia. Efekty numerowane są odrębnie w trzech kategoriach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Przyjęto następujący sposób numerowania efektów kształcenia:

- litera T, S, X, P - dla wyróżnienia, że oznacza efekty dla obszaru,
- cyfra 1 lub 2 - dla wskazania poziomu studiów,
- litera A lub P - dla wskazania profilu studiów,
- znak _ (podkreślnik),
- jedna z liter W, U lub K - dla oznaczenia kategorii efektów (W - wiedza, U - umiejętności, K - kompetencje społeczne),
- numer efektu w obrębie danej kategorii zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0).

**Tabela pokrycia efektów kształcenia
prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich
przez efekty kształcenia dla kierunku studiów**

Nazwa kierunku studiów:			
Poziom kształcenia:	Studia I stopnia		
Profil kształcenia:	Ogólnoakademicki		
Symbol efektu kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich	Opis efektu kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich	Symbol efektu kształcenia dla kierunku studiów	Uwagi
Wiedza			
Inz1A_W01	<i>[ma podstawową wiedzę o cyklu życia obiektów i systemów typowych dla reprezentowanej dyscypliny inżynierskiej]</i>		
Inz1A_W02	<i>[zna podstawowe metody, techniki, narzędzia i materiały stosowane przy rozwiązywaniu prostych zadań inżynierskich związanych ze studiowaną dyscypliną inżynierską]</i>		
...	<i>[...]</i>		
Umiejętności			
Inz1A_U01	<i>[potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty, w tym symulacje komputerowe, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski]</i>		
Inz1A_U02	<i>[potrafi wykorzystać do formułowania i rozwiązywania zadań inżynierskich metody analityczne, symulacyjne i eksperymentalne]</i>		
...	<i>[...]</i>		
Kompetencje społeczne			
Inz1A_K01	<i>[ma świadomość ważności i zrozumienie społecznych skutków działalności inżynierskiej, w tym jej wpływu]</i>		

	<i>na środowisko, i związanej z tym odpowiedzialności za podejmowane decyzje]</i>		
Inz1A_K02	<i>[potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy]</i>		
...	[...]		

Nazwa kierunku studiów:			
Poziom kształcenia:		Studia I stopnia	
Profil kształcenia:		Praktyczny	
Symbol efektu kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich	Opis efektu kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich	Symbol efektu kształcenia dla kierunku studiów	Uwagi
Wiedza			
Inz1P_W01	<i>[ma podstawową wiedzę o cyklu życia obiektów i systemów typowych dla reprezentowanej dyscypliny inżynierskiej]</i>		
Inz1P_W02	<i>[zna podstawowe metody, techniki, narzędzia i materiały stosowane przy rozwiązywaniu prostych zadań inżynierskich związanych ze studiowaną dyscypliną inżynierską]</i>		
...	[...]		
Umiejętności			
Inz1P_U01	<i>[potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty, w tym symulacje komputerowe, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski]</i>		
Inz1P_U02	<i>[potrafi wykorzystać do formułowania i rozwiązywania zadań inżynierskich metody analityczne, symulacyjne i eksperymentalne]</i>		
...	[...]		
Kompetencje społeczne			
Inz1P_K01	<i>[ma świadomość ważności i zrozumienie społecznych]</i>		

	<i>skutków działalności inżynierskiej, w tym jej wpływu na środowisko, i związanej z tym odpowiedzialności za podejmowane decyzje]</i>		
Inz1P_K02	<i>[potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy]</i>		
...	<i>[...]</i>		

Gdzie:

Inz1A - symbole efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera dla studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim

Inz1P - symbole efektów kształcenia dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera dla studiów I stopnia o profilu praktycznym

1 - studia I stopnia

2 - studia II stopnia

A - profil ogólnoakademicki

P - profil praktyczny

symbol po podkreślniku:

W - kategoria wiedzy

U - kategoria umiejętności

K - kategoria kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - numer efektu kształcenia.

Symbole efektów kształcenia wprowadzają numerację efektów kształcenia. Efekty numerowane są odrębnie w trzech kategoriach: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne. Przyjęto następujący sposób numerowania efektów kształcenia:

- skrót Inz - efekty dla kwalifikacji związanych z tytułem zawodowym inżyniera,
- cyfra 1 lub 2 - dla wskazania poziomu studiów,
- litera A lub P - dla wskazania profilu studiów,
- znak _ (podkreślnik),
- jedna z liter W, U lub K - dla oznaczenia kategorii efektów (W - wiedza, U - umiejętności, K - kompetencje społeczne),
- numer efektu w obrębie danej kategorii zapisany w postaci dwóch cyfr dziesiętnych (numery 1-9 są poprzedzone cyfrą 0).

Matryca efektów kształcenia dla kierunku studiów

Efekty kształcenia dla kierunku studiów (opis lub symbol)	Moduły (przedmioty) kształcenia				
	MK_1	MK_2	MK_3	MK_n
W zakresie wiedzy:					
<i>[definiować i identyfikować ...]</i>	++		+++		
<i>[formułować ...]</i>		+			
W zakresie umiejętności:					
<i>[rozwiązywać ...]</i>		++		+++	
<i>[projektować ...]</i>					
<i>[ocenić ...]</i>					++
W zakresie postaw:					
<i>[pracować w grupie ...]</i>	+++				
<i>[efektywnie komunikować się ...]</i>			++	+	+

Gdzie:

MK – moduł (przedmiot) kształcenia

K_... – efekty kształcenia dla kierunku studiów

Symbole (+, ++, +++) – określają stopień spełnienia efektu dla kierunku przez efekty założone dla przedmiotu/modułu kształcenia (im większa liczba plusów, tym większy stopień osiągnięcia tych efektów).

Karta (sylabus) modułu/przedmiotu
[Nazwa kierunku studiów]
 Studia ... stopnia

Przedmiot:	<i>Nazwa przedmiotu</i>
Rodzaj przedmiotu:	<i>Podstawowy/obowiązkowy/fakultatywny</i>
Kod przedmiotu:	
Rok:	
Semestr:	
Forma studiów:	<i>Studia stacjonarne/Studia niestacjonarne</i>
Rodzaj zajęć i liczba godzin w semestrze:	<i>Wpisać łączną liczbę godzin</i>
Wykład	<i>Wpisać łączną liczbę godzin</i>
Ćwiczenia	<i>Wpisać łączną liczbę godzin</i>
Laboratorium	<i>Wpisać łączną liczbę godzin</i>
Projekt	<i>Wpisać łączną liczbę godzin</i>
Liczba punktów ECTS:	<i>Wpisać łączną liczbę punktów ECTS</i>
Sposób zaliczenia:	<i>Egzamin/zaliczenie</i>
Język wykładowy:	<i>Język polski/Język ...</i>

Cel przedmiotu	
C1	
C2	
C...	

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji	
1	
2	
...	

Efekty kształcenia	
	W zakresie wiedzy:
EK 1	
EK 2	
EK 3	
EK...	
	W zakresie umiejętności:
EK...	
EK...	
EK...	
EK...	

	W zakresie kompetencji społecznych:
EK...	
EK...	
EK...	

Treści programowe przedmiotu	
Forma zajęć - wykłady	
	Treści programowe
W1	<i>Podać realizowane tematy</i>
W2	
W...	
Forma zajęć - ćwiczenia	
	Treści programowe
ĆW1	
ĆW2	
ĆW...	
Forma zajęć - laboratoria	
	Treści programowe
L1	
L2	
L...	
Forma zajęć - projekt	
	Treści programowe
P1	
P2	
P...	

Metody dydaktyczne	
1	<i>Wykład z prezentacją multimedialną</i>
2	<i>Projekt</i>
...	

Obciążenie pracą studenta	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z wykładowcą, w tym:	<i>Podać łączną liczbę godzin kontaktowych z wykładowcą</i>
<i>Podać wykaz aktywności studenta wymagających uczestnictwa wykładowcy, np. udział w wykładach, udział w laboratoriach itd.</i>	
...	

Praca własna studenta, w tym:	
<i>Podać wykaz aktywności studenta realizowanych jako praca własna, np. przygotowanie do laboratorium, wykonanie projektu itd.</i>	
...	
Łączny czas pracy studenta	
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu, w tym:	
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć o charakterze praktycznym (ćwiczenia, laboratoria, projekty)	

Literatura podstawowa	
1	<i>Podać wykaz literatury obowiązującej studenta do egzaminu lub zaliczenia przedmiotu</i>
2	
...	
Literatura uzupełniająca	
1	<i>Podać wykaz literatury uzupełniającej, która nie będzie wymagana na egzaminie lub zaliczeniu</i>
2	
...	

Macierz efektów kształcenia					
Efekt kształcenia	Odniesienie danego efektu kształcenia do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEK)	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody dydaktyczne	Metody oceny
EK 1		[C1, C2]	[W1, W3, L4, L5]	[1, 4]	[O1, O2]
EK 2		[C1, ...]	[W5, ĆW6]	[5, 6, 7]	[O3]
EK 3		[...]	[P3]	[2, 3]	
EK...					

Metody i kryteria oceny		
Symbol metody oceny	Opis metody oceny	Próg zaliczeniowy
O1	<i>Zaliczenie pisemne z ćwiczeń</i>	50%
O2	<i>Egzamin</i>	60%
O...	<i>Sprawozdania z wykonanych doświadczeń laboratoryjnych</i>	100%

Autor programu:	
Adres e-mail:	
Jednostka organizacyjna:	

Ogólnouczelniane wytyczne do projektowania programów kształcenia

1. Programy studiów, w tym plany studiów, powinny spełniać następujące warunki ogólne:
 - 1) poszczególne stopnie studiów stanowią oddzielną całość edukacyjną otwartą dla kandydatów o różnym profilu dotychczasowego wykształcenia;
 - 2) podstawowym wyznacznikiem określającym poszczególne stopnie studiów są założone kwalifikacje absolwenta i jego przyszłe kompetencje;
 - 3) są zdefiniowane wydziałowe wymagania rekrutacyjne dla kandydatów na studia drugiego stopnia, w tym również w odniesieniu do absolwentów innych kierunków studiów, oraz powinna być zapewniona możliwość wyrównywania braków programowych;
 - 4) do opisu modułów programu kształcenia należy stosować zestaw wzorów dokumentów określonych przez Politechnikę Lubelską;
 - 5) określone są wydziałowe zasady rejestracji na poszczególne etapy studiowania (dopuszczalny deficyt punktowy) oraz zasady postępowania w przypadku przekroczenia tego deficytu;
2. Programy studiów, w tym plany studiów, uchwalane dla studiów stacjonarnych (niewykorzystujących technik kształcenia na odległość) powinny spełniać następujące warunki szczegółowe:
 - 1) na studiach pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim nominalna liczba semestrów wynosi 6-7;
 - 2) na studiach drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim nominalna liczba semestrów wynosi 3-5;
 - 3) liczba punktów przypisana do modułów zajęć wybieranych przez studentów nie może wynosić mniej niż 30% łącznej liczby punktów ECTS przypisanych do programu studiów odpowiedniego poziomu;
 - 4) w programie studiów o profilu praktycznym liczba punktów ECTS przypisana do modułów zajęć powiązanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych musi być większa niż 50% łącznej liczby punktów przypisanych do programu studiów odpowiedniego poziomu;
 - 5) w programie studiów o profilu ogólnoakademickim liczba punktów ECTS przypisana do modułów zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinach nauki lub sztuki związanej

z kierunkiem studiów, służących zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych musi być większa niż 50% łącznej liczby punktów przypisanych do programu studiów odpowiedniego poziomu;

- 6) program studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określa liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS;
- 7) łączna liczba godzin zajęć w tygodniu, z uwzględnieniem zajęć z wychowania fizycznego, przedmiotów z nauk humanistycznych i nauk społecznych oraz języków obcych, nie powinna przekroczyć 30 (nie dotyczy semestrów dyplomowych);
- 8) minimalna liczba godzin z matematyki i fizyki (nie dotyczy kierunków: architektura, matematyka, zarządzanie, finanse i rachunkowość):
 - a) na studiach pierwszego stopnia wynosi:
 - matematyka - 120,
 - fizyka - 60.

Dla wyłączonych kierunków liczba wymaganych godzin powinna być określona w uzgodnieniu z jednostkami realizującymi przedmioty matematyka i fizyka.

- b) na studiach drugiego stopnia - decyzje o wprowadzeniu przedmiotów matematyka i fizyka podejmują rady wydziałów;

- 9) minimalna liczba godzin z przedmiotów nietechnicznych wynosi:
 - a) na studiach pierwszego stopnia:
 - język obcy - 120,
 - wychowanie fizyczne - 60;
 - b) na studiach drugiego stopnia
 - wychowanie fizyczne - 15,
 - język obcy - o liczbie godzin decyduje rada wydziału.

3. Programy studiów, w tym plany studiów, uchwalane dla studiów niestacjonarnych powinny spełniać następujące warunki szczegółowe:
 - 1) czas trwania studiów niestacjonarnych może być dłuższy o 1-2 semestry od nominalnego czasu trwania odpowiednich studiów stacjonarnych;
 - 2) nominalna liczba semestrów oraz liczba zjazdów w semestrze powinna być tak określona, aby liczba godzin dydaktycznych przypadająca na jeden dzień zjazdowy nie przekraczała 10.
4. W programie studiów niestacjonarnych liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego kontaktu w wykładownią stanowi mniej niż połowę programu kształcenia, mierzonego łączną liczbą godzin nakładu pracy studenta na uzyskanie wszystkich zakładanych kierunkowych efektów kształcenia.

5. Minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi zdobyć, realizując moduły kształcenia oferowane na innym kierunku studiów lub na zajęciach ogólnouczeniowych na każdym poziomie kształcenia, wynosi 2 punkty ECTS.
6. Przedmioty ogólnouczeniowe dla studiów pierwszego i drugiego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych:
 - 1) przedmioty obligatoryjne dla studiów pierwszego stopnia:
 - a) „Bezpieczeństwo i higiena pracy”,
 - b) „Ochrona własności intelektualnej”;
 - 2) przedmioty obligatoryjne dla studiów drugiego stopnia:
 - a) „Bezpieczeństwo i higiena pracy”;
 - 3) przedmioty do wyboru dla studiów drugiego stopnia:
 - a) „Podstawy normalizacji”,
 - b) „Wprowadzenie na rynek pracy”.

Lista przedmiotów obieralnych ogólnouczeniowych na studiach drugiego stopnia może być uzupełniona o inne przedmioty. Decyzję o rozszerzeniu wykazu podejmuje rektor na wniosek dziekana wydziału zgłaszającego propozycję przedmiotu, po uzyskaniu pozytywnych opinii Senackiej Komisji ds. Kształcenia i Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia.

7. Wymiar zajęć z przedmiotu „Bezpieczeństwo i higiena pracy” na stacjonarnych i niestacjonarnych studiach pierwszego i drugiego stopnia nie może być mniejszy niż 4 godziny.
8. W planach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych uwzględnia się przedmioty:
 - 1) dla studiów pierwszego stopnia - „Przysposobienie biblioteczne” w wymiarze 2 godzin w semestrze, kończące się uzyskaniem zaliczenia bez oceny (bez punktów ECTS);
 - 2) dla studiów drugiego stopnia - „Informacja naukowa” w wymiarze 2 godzin w semestrze, kończące się uzyskaniem zaliczenia bez oceny (bez punktów ECTS).
9. Opracowując plan studiów i program kształcenia, przy ustalaniu liczby punktów ECTS dla danego modułu/przedmiotu należy przyjąć, że 1 punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin łącznego nakładu pracy obejmujących zajęcia zorganizowane zgodnie z planem studiów (tzw. godziny kontaktowe) oraz indywidualną pracę studenta.
10. Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów pierwszego stopnia powinna wynosić:
 - 1) na studiach kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata - co najmniej 180 punktów;
 - 2) na studiach kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera - co najmniej 210 punktów.

11. Liczba punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów drugiego stopnia powinna wynosić nie mniej niż 90.
12. Liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów stacjonarnych dla semestru powinna wynosić nie mniej niż 30 punktów.
13. Program i czas trwania praktyk zawodowych wraz z przypisanymi im punktami ECTS określa rada wydziału, przedstawiając efekty kształcenia, które student powinien osiągnąć po odbyciu praktyki.
14. Na studiach pierwszego stopnia za przygotowanie pracy dyplomowej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego student otrzymuje:
 - 1) na studiach kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata - co najmniej 10 punktów ECTS;
 - 2) na studiach kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera - co najmniej 15 punktów ECTS.
15. Na studiach drugiego stopnia za przygotowanie pracy magisterskiej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego student otrzymuje co najmniej 20 punktów ECTS.
16. Przy tworzeniu programu kształcenia na studiach inżynierskich dodatkowo mogą być stosowane kryteria FEANI.